

Karuputke võõrliigid: märka, teavita, tõrju!

Downloaded 04.11.2025

Handbook updated 14.10.2025

Sisukord

Sissejuhatus	3
Kuidas tunda ära karuputke võõrliike?	3
Meie pärismaised sarnased putkeliigid	6
Karuputkede areng	7
Teata kasvukohast	9
Kuidas tagada tõrjel ohutus?	10
Millega tõrjumisel arvestada?	12
Taimede väljakaevamine ja hävitamine	12
Kasvukoha katmine geotekstiiliga	15
Herbitsiidiga mürgitamine	16
Noorte viljadega sarikate eemaldamine ja põletamine	19

Sissejuhatus

Sosnovski karuputk, hiid-karuputk ja pärsia karuputk on inimese poolt sissetoodud võõrliigid, mis ohustavad meie kohalikku loodust ja ettevaatamatul kokkupuutel võivad kahjustada inimeste tervist.

Kõik kolm võõrliiki on Eestis keelatud – neid ei tohi meil kasvatada, istutada ega levitada.

Iga maaomaniku vastutus ja kohustus on takistada nende probleemsete võõrliikide levikut oma maaüksusel.

Eesti loodusest võib leida eeskätt Sosnovski (*Heracleum sosnowskyi*) ja hiid-karuputke (*Heracleum mantegazzianum*). Pärsia karuputke (*Heracleum persicum*) kohta on olnud Eestis seni üksikuid teateid, küll aga kasvab seda võõrliiki näiteks Soomes ja Lätis.

Hiljuti uuendatud peatükid

Title	Uuendatud
Noorte viljadega sarikate eemaldamine ja põletamine	14.10.2025
Herbitsiidiga mürgitamine	14.10.2025
Kasvukoha katmine geotekstiiliga	14.10.2025
Kuidas tunda ära karuputke võõrliike?	14.10.2025
Taimede väljakaevamine ja hävitamine	14.10.2025
Kuidas tagada tõrjel ohutus?	14.10.2025

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 11.03.2025

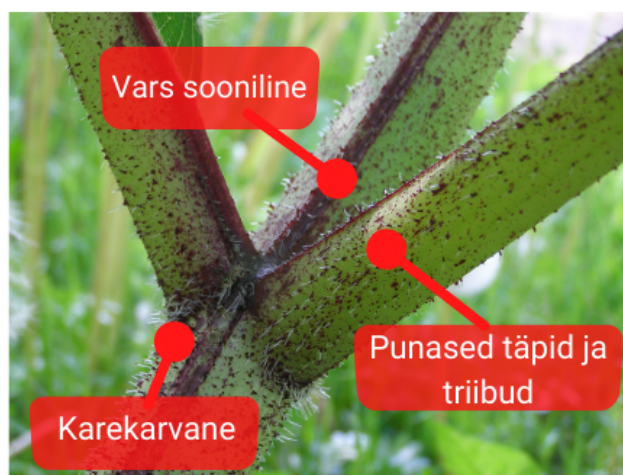
Kuidas tunda ära karuputke võõrliike?

Karuputke võõrliigid on mitmeaastased seemnetega levivad rohttaimed, mis on oma suure kasvu tõttu hästi märgatavad.

Sosnovski karuputk (*Heracleum sosnowskyi*) ja hiid-karuputk (*H. mantegazzianum*)

Sosnovski ja hiid-karuputk on omavahel üsna sarnased. Õitsemise ajal on nad oma hiiglasliku kasvu tõttu selgelt eristatavad pärismaistest liikidest. Kui taimed on noored või on mingil põhjusel kidurad (häiring vms), võib olla määramine veidi keerukam. Sellepärast on hea teada põhilisi määramistunnuseid.

- ✓ Kõrgus: õitsev taim 1,5–3 (4) m.
- ✓ Vars: võõr-putkede varred on soonilised ja jämedad: alusel üle 5 cm läbimõõduga. Varred karekarvased (!), rohelised, alumises osas punakaspruunide täppide ja triipudega, seest õõnsad.
- ✓ Lehed: alumised lehed suured (u 1 m laiused), sama laiad kui pikad, koosnevad 3–7 osast, lõhestunud, saagja leheservaga. Sosnovski karuputkel on lehehõlmad ümardunud, hiid-karuputkel on lehehõlmad teravad ja rohkem lõhestunud.
- ✓ Õisik: valge (harva roosaka varjundiga), milles sarikakiiri üle 50 (tipmises õisikus 100)! Õitsevad elu jooksul ühe korra. Häiringu tõttu (nt niitmine) võib moodustada uue õisiku.
- ✓ Viljad: lapikud, üle 0,5 cm (tavaliselt 1 cm) laiad. Seemned levivad kergelt tuule ja veega.
- ✓ Levik: Sosnovski karuputk on levinud hajusalt kogu Eestis, hiid-karuputk harva esinev.

SOSNOVSKI JA HIID-KARUPUTK: TUNNUSED

Sosnovski ja hiid-karuputke määramistunnused. Fotod: Keskkonnaameti loodushoiutööde büroo

Pärsia karuputk (*Heracleum persicum*)

Üldjoontes on eelmistega sarnane. Erinevalt Sosnovski ja hiid-karuputkest võib pärsia karuputk olla mitmevarreline. Taim on muljudes aniisitaolise lõhnaga (eriti lehed ja viljad).

- ✓ Kõrgus: 1,5–3 m (võib olla ka alla 1 m)
- ✓ Vars: sooniline ja karvane, roheline, alumises osa peaaegu üleni punakas.
- ✓ Lehed: Alumine leht on suur, pikem kui laiem, 3–7 osast koosnev, rohkelt lõhestunud, leheservad nürhambulised.
- ✓ Õisik: valge, kumer, üle 30 sarikakiirega. Õitseb mitu korda elu jooksul.

- ✓ Viljad: lapikud, veidi üle 0,5 cm laiad.
- ✓ Levik: Eestis metsistunult haruldane.

Vaata õppevideot: <https://youtu.be/TFDDCBxLPuY>

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 14.10.2025

Meie pärismaised sarnased putkeliigid

Meie looduses on mitmeid kohalikke liike, mis on väliselt võõr-karuputkedele sarnased. Siiski, teades kindlaid tunnuseid, saab neid võõrliikidest selgelt eristada.

Siberi karuputk (*Heracleum sibiricum*)

Vars ja lehed on madaltihedalt karekarvased, kuid vars on roheline. Õisik kollakasroheline, õisikus sarikakiiri 10–20, taim kasvab 0,6–1,5 m kõrguseks, viljad lapikud, alla 0,6 cm laiad. Sage kogu Eestis.

Harilik kikkaputk (*Angelica archangelica*)

Kasvab 2 m kõrguseks, on tumepunase varrega, kuid vars on sile ja karvadeta (madalaid tihedaid karvu vaid sarikate all)! Lehti on palju (üle 15) ja enamasti lõhestumata, saagja servaga. Õisik kollakasroheline, kerajas, 20–40 pehmekarvase kiirega. Viljad on lapikud, kuni 0,6 cm laiad. Paiguti, peamiselt Lääne-Eestis.

SIBERI KARUPUTK

HARILIK KIKKAPUTK

Siberi karuputke ja hariliku kikkaputke olulised määramistunnused. Fotod: Keskkonnaamet

Määramisel võib olla abi ka nutirakendustest:

Flora Incognita (tasuta, eesti keeles)

PlantNet

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 11.03.2025

Karuputkede areng

Idanenud Sosnovski ja hiid-karuputke seemik on ümara kuni kolmehölmalise lehega, mitmeaastasel karuputkel on leht rohkem lõhestunud.

Karuputkede areng ja õitsema puhkemine sõltub suuresti keskkonnatingimustest. Näiteks võsa vahel varjus kasvades võib karuputk aastaid kiratseda ja püsida küllaltki väiksena, raskelt märgatavana. Tavatingimustel kasvab taim esimesel aastal u 60 cm kõrguseks, teisel aastal u 1,5 m kõrguseks ja kolmandal aastal, mil kõige enam võõr-karuputkedest ka õitseb, kasvab taim juba 3 meetri kõrguseni.

Karuputkede valged õied on koondunud suurtesse sarikatesse. Igast õiest areneb kaks üheseemnelist vilja (seemnis). Ühel taimel võib valmida kuni 100 000 seemet ning need võivad püsida elujõulisena mullas 8–10 aastat.

Enamik seemneid idaneb kevadel, kuid mõned ka suvel või sügisel. See muudab karuputke tõrje keeruliseks, kuna uusi taimi tärkab kogu kasvuperioodi vältel.

Tärkanud seemikud

Täiskasvanud taim
kevadel

Õitsev taim

Sarikas noorte
viljadega

Viljunud taimed

Kuivanud sarikas
üksikute viljadega

SOSNOVSKI JA HIID-KARUPUTK: ARENGUJÄRGUD

Karuputke võõrliikide arengujärgud. Fotod: Keskkonnaamet

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 11.03.2025

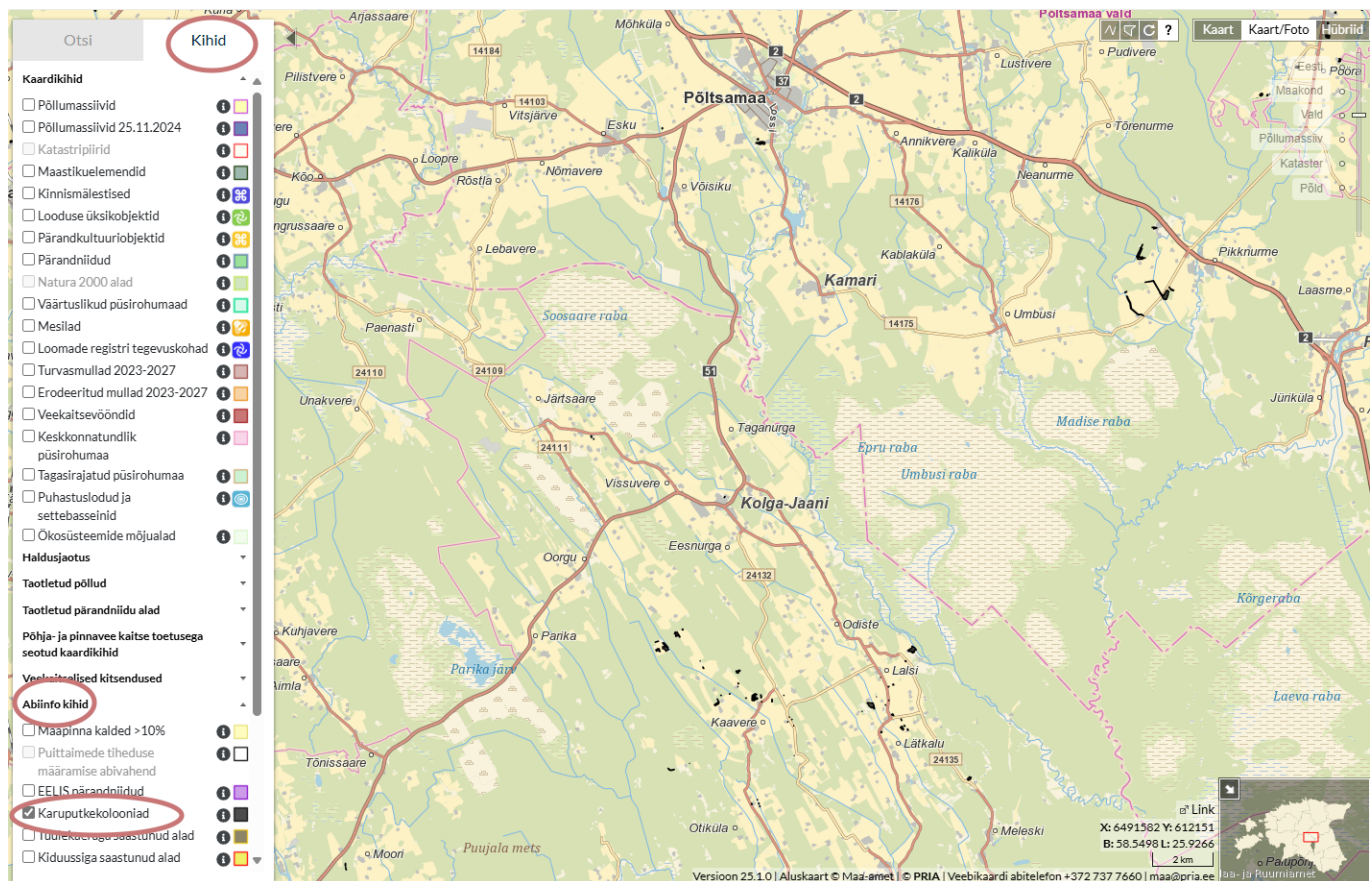
Teata kasvukohast

Kui avastad karuputke võõrliigi kasvukoha, teata sellest Keskkonnaametile karuputk@keskkonnaamet.ee. Võimalusel lisa foto taimest ja kasvukohast, et spetsialist saaks kinnitada määrangut.

Teadaolevad karuputkede võõrliikide kolooniad näeb kaardirakendustest:

- ✓ Maa-ja Ruumiameti karuputke kaardirakendus: geoportaal.maaamet.ee
- ✓ PRIA veebikaart kls.pria.ee/kaart/. Karuputkekihi nägemiseks vali "Kihid" > "Abiinfo kihid" > "Karuputkekolooniad" (vt joonis).

Lisainfot karuputke võõrliikide ja teiste probleemsete võõrliikide kohta leiad [Keskkonnaameti kodulehelt](#).
Küsimuste korral võta ühendust info@keskkonnaamet.ee

Teadaolevad karuputkekolooniad PRIA veebikaardil. Kuvatõmmis. Ringiga on tähistatud, kuidas karuputkekolooniade kihti kaardil avada.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 11.03.2025

Kuidas tagada tõrjel ohutus?

Taimede mürgisuse tõttu pea kinni eneseohutusest. Koostoimel päikesevalgusega tekitab vesine taimemahl inimese nahal põletust. Pane tähele, et põletust tekitavad ka väikesed taimed.

Vajalik kaitsevarustus ja töövahendid karuputke võõrliikide tõrjel:

- ✓ pikkade käistega ja pikkade säärtega tööriietus (tugev kangas, soovitavalt veekindel)
- ✓ kummikud
- ✓ pika randmeosaga veekindlad kindad – oluline on, et ranne ei jääks paljaks!

- ✓ kapuuts – kõrgete taimede niitmisel või õisikute lõikamisel
- ✓ silmade kaitseks prillid või kaitsevisiir
- ✓ leige vesi naha loputamiseks
- ✓ füsioloogiline lahus või silmaloputusvahend silmade loputamiseks (vajadusel)
- ✓ teravaotsaline labidas (vajadusel)
- ✓ pikavarrelised oksakäärid (vajadusel)
- ✓ vedelikku säilitav ja suletav prügikott (vajadusel)

Töövahenditena ära kasuta trimmereid jms vahendeid, mis purustavad taimi, kuna nii kandub taimemahl kontrollimatult laiali.

Tegutse rahulikult

Tööpiirkonna lähedal hoia käepärast anumad veega, et vajadusel saaks seda kiiresti kasutada. Töö lõppedes puhasta töövahendid jm esemed, mis on taimedega kokku puutunud. Pese ka end rohke vee puhtaks.

Taimemahla mõju inimese tervisele

Vesise taimemahla kokkupuude on valutu ja ärritusevaba. Inimene ei pruugi aru saada, et on üldse taimemahla kokku puutunud.

Karuputke taimemahla mõju nahale võib ilmuda alles 24 tundi pärast kokkupuudet. Olenevalt naha tundlikkusest võib tekkida naha kihelemine, punetus, villid või tugevad põletushaavad.

Pärast põletikulist reaktsiooni järgneb naha tumenemine, mis võib kesta kuid. Mõjutatud nahk võib jääda ultravioletvalguse suhtes tundlikuks aastateks.

Silma sattudes võib taimemahl põhjustada halvemat juhul nägemiskaotust.

Kui nahk on taimemahla kokku puutunud, tee järgmist:

- ✓ Loputa nahka rohke veega niipea kui võimalik.
- ✓ Kohe seejärel kaitse kokkupuutunud nahapinda päikesevalguse eest vähemalt 48 tundi (seda ka

- ✓ pilvistel päevadel), et UV-kiirguse reaktsiooni tõttu põletusnähud ei süveneks.
- ✓ Vajadusel konsulteerige oma perearstiga (perearsti nõuandeliin 1220).
- ✓ Järgnevatel kuudel määri nahale kõrge UV-kiirguse vastase kaitsefaktoriga päevituskreemi, vältimaks hilisemat päikesepõletust.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 14.10.2025

Millega tõrjumisel arvestada?

Tõrjeviisi valik oleneb kasvukohast ja koloonia suurusest. Kuna putked paljunevad rohkete seemnetega, võtab suurema koloonia tõrje aega – olulist taimede hulga vähenemist võib järjepideval tõrjel näha alles viie aasta pärast. Koloonia karuputkevabaks saamiseks võib kuluda (olenevalt mullas olevast seemnepangast) 10 aastat või enam.

Pea meeles:

- ✓ Taimede leviku takistamiseks on oluline alustada tõrjega võimalikult kiiresti. Üksikute taimede leidmisel on mõttekas need kohe hävitada. Nii hoiad ära koloonia plahvatusliku edasilevimise.
- ✓ Karuputke koloonia tõrje ei toimi ühe aastaga. Seda on vaja teha kogu hooaja jooksul ja nii palju aastaid järjest, kui võsused veel tärkab.
- ✓ Kogu kasvukoht tuleb korraga tõrjesse võtta. Osaline tõrje ei ole efektiivne, kui kõrvalt kanduvad tõrjutavale alale üha uued seemned.
- ✓ Koloonia alt ja lähiümbrusest ei tohi väljakaevatud pinnast mujale viia, sest see võib sisaldada karuputke seemneid.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 11.03.2025

Taimede väljakaevamine ja hävitamine

See on põhiline ja kõige efektiivsem viis karuputke võõrliikide tõrjeks. Taim kaevatakse välja koos juurega ja jäetakse võimalikult väljakaevamise koha lähedale kuivama.

Tõrjega alusta, kui putketaimed on u 20 cm kõrgused (tavaliselt maikuus). Karuputke võõrliigid tärkavad kodumaistest taimedest 2–3 nädalat varem, nii on koloonia asukohta teades võimalik tõrjega aegsasti alustada. Mida madalam on taim, seda vähem segab see kaevamistööd ning mahlaga kokkupuutumise oht on samuti väiksem.

Kõige kindlam on kaevata välja peajuur, raputada sellelt muld ja jätta väljakaevamise koha juurde kuivama. Olenevalt kasvukohast võib taime peajuur asuda kas veidi sügavamal või maapinnale lähemal. Mida rohkem juurt välja kaevad, seda vähem kulub aega taime edasiseks kurnamiseks. Muld pane samasse kohta tagasi (seemnete leviku oht!).

SOSNOVSKI JA HIID-KARUPUTK: JUURESTIK

Karuputke juurestik. Fotod: Keskkonnaamet

Peajuur on juure jämedam osa (nn porgand), sellest allpool on juur piisavalt peenike, et ei sisalda piisavas koguses ressursse edasi kasvamiseks. Juurekael on kõige jämedam osa juurel, millest allpool

juur haruneb.

Suurtel taimedel kaeva peajuur välja umbes labidasügavuselt nii, et saad kätte vähemalt 2/3 peajuurest. Kui peajuur või mingi osa sellest jääb mulda, kasvatab taim suure tõenäosusega uued lehed ja maapinnalähedase nn ädalaõisiku.

Juhul kui peajuure enamust ei saa kätte, kaeva läbi ja eemalda vähemalt juurekael (ligikaudu 10 cm sügavuselt) koos leherosetiga.

Väljakaevatud taimed lase ära kuivada

Võimalusel riputa taim kuivatamiseks kas puude/põõsaste okstele. See kindlustab ühtlasi ka taime hukkumise, kuna maasse jäetud ja ainult läbikaevatud juur ei pruugi närbuda, vaid kasvab edasi. Soodsa ilmastiku ja savise mulla korral võib mullane juurekonts olla piisav, et leherosett ei närbu, vaid kasvab edasi.

Kaevatud taimi ei tohi ladustada kuhja, kuna osadele taimedele kujunevad kuhjas soodsad tingimused ellujäämiseks. Niiskes kohas kasvanud taimede juured ja leherosetid tuleks võimalusel hajutada sama koloonia piiresse kuivemale alale.

Koloonia pärast taimede väljakaevamist. Foto: Keskkonnaameti loodushoiutööde büroo

Õitsvat taime hävitades tükelda vars juure- ja õisikute juurest. Juhul, kui sarikas on hakanud õielehed pudenema ja on näha väikeseid seemnealgeid või seemned on valmimas, tuleb sarikad ettevaatlikult kokku koguda ja võimalusel kohapeal põletada. Kui see ei ole võimalik, kogu sarikad lekkekindlasse kotti ja põleta tingimustes, kus on garanteeritud kõikide seemnete hukkumine ja välistatud edasilevi (näiteks plekktünn). Õisikud võib korjata näiteks tugevasse paberkotti, mis vajadusel asetada transpordiks suurde kilekotti (topeltkaitse). Nii saab õisikud põletada koos paberkotiga ja seemnete edasilevimise oht on minimeeritud.

Pärast esimest kaevamisringi, umbes 3 nädala pärast külasta ala uuesti, et leida üles ja tõrjuda esimesel korral märkamata jäänud või mingil põhjusel edasi kasvavad taimed. Vajadusel korda tõrjet ka kolmandal korral.

Tee tõrjet järgnevatel aastatel seni, kuni taimi alal enam ei kasva.

Vaata õppevideot: <https://youtu.be/26VTr4UNsCM>

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 14.10.2025

Kasvukoha katmine geotekstiiliga

Karuputke kolooniat saab hävitada kasvuala tihedalt kattes, laskmata taimedel võrseid kasvatada. See tõrjeviis sobib väikesepindalistel aladel kasutamiseks. Katteks sobib tugev geotekstiil, mis ei lase läbi valgust ega vett. Samuti on kasutatud näiteks topeltplastikut. Õhemast materjalist nagu papp tungib karuputk läbi.

Parim aeg katmiseks on suve algus

Ala ettevalmistamiseks niida taimestik esmalt maha, näiteks vikatiga. Kate peab olema kinnitatud maa külge tihedalt: kasuta raskustena näiteks kive või palke. Kate tuleb hoida paigal vähemalt kolm suve. Käi aeg-ajalt ala üle kontrollimas, vajadusel kata augud.

KASVUKOHT ENNE

KATMINE GEOTEKSTIILIGA

Kasvukoha katmine geotekstiiliga. Fotod: keskkonnaamet

Pärast katte äravõtmist võivad mullas olevatest seemnetest hakata kasvama uued taimed. Üksikud taimed saab koos juurtega välja kaevata, kuid kui neid on väga palju, on mõttekas panna kasvualale kate uuesti peale. Katte paigaldamine vähendab järgnevatel aastatel järelkontrolli mahtu.

Keskkonnaamet on katsetanud biolagunevat tugevat geotekstiili *Ökolys* pargitatra kasvulalal pärast koloonia niitmist. Biolaguneva geotekstiili puhul tuleb jälgida, et see püsiks terve. LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ võõrliikide tõrjekatsetel on kasutatud geotekstiili *Dupont Plantex Platinum*. Ilmselt toimib hästi igasugune tugevama klassi geotekstiil, mis on kindlalt paigaldatud ja raskusega kaetud (kivid, pinnas).

Vaata õppevideot: <https://youtu.be/3YMMauryUQF8>

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 14.10.2025

Herbitsiidiga mürgitamine

Raskesti tõrjutavas koloonias (kivihunnikud, jäätmaad või suur ja tihe koloonia) võib vaja minna keemilisi umbrohutõrjevahendeid ehk herbitsiide. Arvesta, et käsimüügis pakutavad herbitsiidid (nt *Roundup*) on kontsentratsiooniga, mis ei pruugi suurtele karuputke taimedele mõjuda.

Vajadusel telli teenus spetsialistilt

Tugevama kontsentratsiooniga herbitsiidi saavad kasutada ainult vastavat taimekaitsetunnistust* omavad isikud. Eestis on ettevõtjaid, kes pakuvad karuputke võõrliikide tõrjeteenust kaevamise või ka herbitsiididega tõrjumise teel ja kellel on olemas ka vastav taimekaitsetunnistus.

Karuputke tõrjetööd varasemalt teinud ettevõtete loetelu leiad [Keskkonnaameti kodulehelt](#). Enne tellimuse kinnitamist veendu, et töö tegijal on nõuetele vastav taimekaitsetunnistus.

Järgi kasutusreegleid

Umbrohutõrjevahendite ehk herbitsiidide kasutamisel tuleb järgida kõiki taimekaitsevahendite kasutamise reegleid. Neid ei tohi kasutada nt veekogude ääres, mahealadel ja mesilate ümbruses, kaevude läheduses, kaitsmata põhjaveega piirkondades.

Veekogu ääres ehk veekaitsevööndis on herbitsiidi kasutamine keelatud:

- ✓ Läänemerel, Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel ning Võrtsjärvel – 20 meetrit veepiirist;
- ✓ teistel järvedel, jõgedel, ojadel, allikatel, peakraavidel ja kanalitel ning maaparandussüsteemide avatud eesvooludel – 10 meetrit veepiirist;
- ✓ peakraavidel ja maaparandussüsteemide avatud eesvooludel valgalaga alla 10 km² – 1 meeter veepiirist.

Karuputketaimel pritsi ühtlaselt üle kõikide lehtede pealmine pind, sest nii on herbitsiidi mõju suurem kui vaid üksikuid lehti pritsides.

Suuna herbitsiidi vaid karuputketaimedele, säästes muud taimestikku ning soodustades pärismaiste liikide kiiremat taastumist. See suurendab liikidevahelist konkurentsi, mis omakorda surub mõnevõrra alla karuputke seemikute arvukuse.

Kui töös on vaja teha pause (pritsi täitmine vms), tähista koht, kus pritsimine pooleli jäi.

☒☒Pane tähele:☒

- ✓ Umbrohutõrjevahendiga on keelatud pritsida, kui tuule kiirus on üle 4 m/s, välja arvatud juhul, kui taimekaitseseadme kasutusjuhendis toodud tehnilistes andmetes on lubatud taimekaitsevahendit kasutada suurema tuulekiiruse puhul. ☒
- ✓ Töölahuse tugeva õhkuhajumise vältimiseks on keelatud pritsida, kui õhutemperatuur on üle 25 °C. ☒
- ✓ Samuti ei ole soovitatav pritsida vahetult enne vihma, vihma ajal ja vahetult pärast vihma ning kasteniiskeid taimi. Pritsimisele järgnevalt peaks olema minimaalselt üks tund kuiva ilma, et toimeaine jõuaks imenduda. ☒
- ✓ Herbitsiidi doseerimisel tuleb arvestada etiketil toodud kasutamistingimustega, kasutades pigem suuremat preparaadi kulunormi. ☒
- ✓ Tühjaks saanud taara loputa kohe pritsimislahuse tegemise ajal vähemalt kolm korda puhta veega, loputusvett iga kord valmistatavasse pritsimislahusesse kallates. Tühja loputatud taarat ei tohi jätta loodusesse!☒

Tõrjega alusta kevadel

Herbitsiidiga pritsimist alusta, kui putketaimed on vähemalt 10 cm kõrgused (tavaliselt maikuus). Varasemas arengustaadiumis taimelehtede pritsimine ei pruugi anda häid tulemusi, kuna lehepind, mille kaudu preparaat taimesse tungib, ei ole piisavalt suur. Ka võivad liiga varasel pritsimisel olla mõned putketaimed veel tärkamata. Mulla kaudu glüfosaat ei toimi.☒

ENNE TÕRJET

PÄRAST TÕRJET

Koloonia enne ja pärast herbitsiidiga tõrjet. Fotod: Keskkonnaamet

☒ Tee kordustõrjet u kolme nädala pärast, kui putketaimed on veel aktiivse kasvu faasis. Alates juuli teisest poolest on nõ täiskasvanud taimede pritsimine vähetõhus, sest ainete transport taimes on aeglustunud.☒

☒ Ära unusta teha järelkontrolli! Juuni lõpus-juuli alguses kaeva ellu jäänud taimed koos juurega välja või rakenda noorte☒viljadega sarikate kogumise ja hävitamise meetodit. ☒

☒* Taimekaitsetunnistuse väljastab Põllumajandusamet taimekaitsekoolituse läbinud isikule (lähemat infot saab Põllumajandusameti kodulehelt ja taimekaitse osakonnast). Taimekaitsevahendi, sh glüfosaati sisaldava herbitsiidi kasutaja peab järgima põllumajandusministri 29.11.2011 määrust nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded” (edaspidi nimetatud ka määrus nr 90).☒

Vaata õppevideot: <https://youtu.be/35jYjQ43PIA>

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 14.10.2025

Noorte viljadega sarikate eemaldamine ja põletamine

Seda meetodit (nimetatud ka õisikute lõikamiseks) kasutatakse järeltõrjena kolooniates, kus teostatud tõrjest hoolimata leidub õitsema läinud taimi. Samuti erandkorras aladel, kus taimekaitsevahendite kasutamine pole lubatud ja kaevata pole võimalik. Selle meetodi puhul kasutatakse ära liigi enda omadust, mille järgi pärast viljade valmimist karuputketaim¹ sureb.

Kuna viljade ilmumisest küpsemiseni ja mahavarisemiseni kulub vaid paar nädalat,² kasuta seda meetodit õigel ajahetkel ning ole seejuures väga tähelepanelik. ³

Karuputke võõrliigid alustavad viljumist tavaliselt juuli teises pooles. Tööga saab alustada, kui tipmises õisikus (sarikas) on valged kroonlehed varisenud ja ilmuvad esimesed rohelised viljad (seemnised).⁴ Sarikate korjamine tuleb lõpetada, kui esimesed viljad hakkavad tipmisest õisikus taimi puutudes maha varisema. Küpsenud ja pudisevate viljadega⁵ sarikate kokku kogumine pigem soodustab karuputke levikut.

⁶Pane tähele! Kui eemaldad õisikud ajal, mil taimel on kõik õied veel kaunilt valged, õitseb taim suure tõenäosusega uuesti. Seejuures võib uus, nn ädalaõisik areneda vaid 10 cm kõrgusele varrele otse risoomist, mida on raske märgata. Ka võib taim proovida õitseda järgmisel aastal.⁷

Noorte, rohelistel viljadega Sosnovski karuputke sarikas. Foto: Maarja Nõmm

Töö käik:

1. Noorte viljadega taimedel eemalda ja kogu kokku sarikad (ka ädalaõisikud). Lõika võimalikult sarika lähedalt, nii et sarika külge jääv varreosa jääks võimalikult lühike. See takistab viljade järelvalmimist. Taimed, millelt ei ulatu sarikaid koguma, lõika esmalt maha. Ole ettevaatlik ja järgi ohutusnõudeid. ☒
2. Eemaldatud sarikad pane kotti. Sulge see korralikult, et vältida viljade välja kukkumist. ☒
3. Kogutud materjal vii põletuskohta. Ole hoolikas, et kott ei saaks viga ega kotis olevad viljad välja ei pudeneks. ☒
4. Suure niiskusesisalduse tõttu on põletamine küllaltki tülikas. Soovitav on põletada sarikaid kontrollitud tingimustes või kohas, kus on võimalik pikemalt põletada (et kõik viljad saaksid kindlasti põletatud). ☒

SARIKATE EEMALDAMINE

PÄRAST TÕRJET

Sosnovski karuputke sarikate eemaldamine ja kasvukoht pärast tõrjet. Fotod: keskkonnaamet
Kokku kogutud sarikaid ei tohi visata veekogusse, kompostihunnikusse, prügipaika ega jätta kolooniasse või selle lähedusse vedelema, sest niimoodi toimub tõrje asemel karuputke levimine, samuti võivad loodusesse jäetud seemned järelvalmida ja hiljem idanema minna.

Kokku kogutud viljade või viljaalgetega sarikaid ei tohi mürgiga üle valada ja maha jätta. Samuti ei ole sobiv viljade põletamine nt gaasipõletiga kohapeal nii, et viljadega sarikas on alles koloonias püsti. Tegu ei ole kontrollitud tingimustes põletamisega, tagatud ei ole kõigi viljade ära põlemine ja leegi sarikale suunamisel on üpris suur tõenäosus osade viljade maha pudenemiseks ilma, et need oleks põletatud.

Vaata õppevideot: <https://youtu.be/yuZm3Tn-FVs>

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 14.10.2025